

**Белорусский государственный университет
Филологический факультет
Кафедра теоретического и славянского языкознания**

**Аннотация к дипломной работе
“Оценочность как прагматический компонент коммуникации
(на материале русско- и белорусскоязычных художественных текстов)”**

**Бородина Юлия Станиславовна
Руководитель Козловская Людмила Аркадьевна**

2014 год

Бородина Юлия Станиславовна

**Оценочность как прагматический компонент коммуникации
(на материале русско- и белорусскоязычных художественных текстов)**

РЕФЕРАТ

Состав дипломной работы: 55 страниц, 6 рисунков, 5 таблиц, 79 источников, 1 приложение.

Ключевые слова: эмотивно окрашенная речь, эмоциональный синтез речи, прямая речь, авторская ремарка, семантическая просодия, эмотивная тональность, метаязыковые глаголы, конкорданс, NooJ, идентификаторы эмоций.

В работе описывается процесс выделения из слов автора при прямой речи лингвистических показателей эмотивности высказывания, которые влияют на просодические качества голоса. Это делается, чтобы разработать лингвистический модуль распознавания эмоций по тексту в составе общего процесса эмоционального синтеза аудиокниг. Актуальность работы обусловливается недостаточной разработанностью текстовой части синтеза эмоциональной речи по тексту как в белорусском и русском языках, так и вообще, а также фактом, что автоматическое создание аудиокниг при помощи синтезатора речи позволит значительно снизить расходы и увеличить скорость, и единственное, чего пока не хватает, – это качество синтезированной речи.

Для достижения поставленных задач используются метод интроспекции, методы корпусной лингвистики, информационного поиска и количественные методы статистики. В качестве объекта исследования были выбраны слова автора в прямой речи художественных текстов на русском и белорусском языках.

Так, из двух конкордансов размером по 500 реплик каждый, были выделены пять эмотивных групп: позитивная эмотивная тональность (радость), негативная эмотивная тональность, злость, грусть и нейтральное состояние. Для каждой из групп составлены списки идентификаторов и грамматики NooJ. Результаты исследования будут предложены для внедрения в лаборатории синтеза и распознавания речи ОИПИ НАН Беларуси.

Барадзіна Юлія Станіславаўна

Ацэначнасць як прагматычны кампанент камунікацыі (на матэрыяле руска- і беларускамоўных мастацкіх тэкстаў)

РЭФЕРАТ

Склад дыпломнай працы: 55 старонак, 6 малюнкаў, 5 табліц, 79 крыніц, 1 дадатак.

Ключавыя словы: эматыўна афарбаванае маўленне, эмацыянальны сінтэз маўлення, простая мова, аўтарская рэмарка, семантычная прасодыя, эматыўная танальнасць, метамоўныя дзеясловы, канкарданс, NooJ, ідэнтыфікатары эмоцый.

У працы апісваецца працэс вылучэння са слоў аўтара пры простай мове лінгвістычных паказнікаў эматыўнасці выразу, якія ўплываюць на прасадныя якасці голасу. Гэта робіцца, каб распрацаваць лінгвістычны модуль распазнавання эмоцый па тэксце ў складзе агульнага працэсу эмацыйнага сінтэзу аўдыякніжак. Актуальнасць працы абумоўлена недастатковай распрацаванасцю тэкставай часткі сінтэзу эмацыйнага маўлення па тэксце як у беларускай, гэтак і ў рускай мовах, а таксама фактам, што аўтаматычнае стварэнне аўдыякніжак з дапамогай сінтэзатара маўлення дазволіць значна зменшыць выдаткі і павялічыць хуткасць, і адзінае, чаго пакуль недастаткова – гэта якасць сінтэзаванага маўлення.

Для дасягнення пастаўленых задач ужываюцца метады інтраспекцыі, метады корпуснай лінгвістыкі, інфармацыйнага пошуку і колькасныя метады статыстыкі. У якасці аб'екта даследавання былі абраны аўтарскія рэмаркі ў простай мове мастацкіх тэкстаў на рускай і беларускай мовах.

Так, з двух канкардансаў памерам па 500 рэплік кожны, былі вылучаны пяць эматыўных груп: пазітыўная эматыўная танальнасць (радасць), негатыўная эматыўная танальнасць, злосць, смутак і нейтральны стан. Для кожнай з груп былі складзеныя спісы ідэнтыфікатараў і граматыкі NooJ. Вынікі даследавання будуць прапанаваны для ўкаранення ў лабараторыі сінтэзу і распазнавання гаворкі АПП НАН Беларусі.

Julia Borodina

Appraisal as a pragmatic component of communication (on the material of Russian and Belarusian fiction)

ABSTRACT

Content of the diploma paper: 55 pages, 6 figures, 5 tables, 79 sources, 1 appendix.

Keywords: *emotionally colored speech, emotional speech synthesis, direct speech, inquit formula, emotional tone, semantic prosody, metalinguistic verbs, concordance, NooJ, markers of emotion.*

The paper describes the process of extraction of the lexical markers of emotion in the inquit formula, which defines overall emotional tone of a direct speech sentence and affects the prosodic qualities of voice. The work is done to develop a module for linguistic recognition of emotions in the text as part of the overall process of emotional speech synthesis for automatized creation of audiobooks. Relevance of the work is caused by a lack of studies of the textual part of the emotional speech synthesis both for the Belarusian and Russian languages. One more relevant point is the fact that the automatic creation of audiobooks using the speech synthesizer will significantly reduce the cost and increase the speed of production, and the only thing is lacking so far - an intonation quality of the synthesized speech.

The object of the study was defined as inquit formula included in direct speech phrases of Russian and Belarusian fiction novels.

Methods used: To achieve these objectives the method of introspection, methods of corpus linguistics, information retrieval and quantitative statistical methods were applied.

Thus, two concordances, 500 direct speech phrases each, were divided into 5 groups by their emotional tone: positive tone (joy), negative tone, anger, sadness, and neutral state. For each of the groups lists of words and expressions were created, as well as NooJ grammars. The results will be proposed for implementation in the Speech Synthesis and Recognition Laboratory of UIIP NASB.